

Zaak T-30/89

Hilti AG tegen Commissie van de Europese Gemeenschappen

„Mededinging — Voor schiethamers bestemde nagels —
Relevante markt — Machtspositie — Misbruik —
Produktaansprakelijkheid — Boete”

Arrest van het Gerecht (Tweede kamer) van 12 december 1991 1441

Samenvatting van het arrest

1. *Mededinging — Administratieve procedure — Mededeling van punten van bezwaar — Geen verplichting daarop te reageren*
(Verordening nr. 17 van de Raad, art. 11 en 19; verordening nr. 99/63 van de Commissie, art. 2, lid 4, en 3, lid 1)
2. *Mededinging — Machtspositie — Relevante markt — Afbakening — Criterium van geringe substitueerbaarheid van produkten*
(EEG-Verdrag, art. 86)
3. *Mededinging — Machtspositie — Begrip — Beoordelingscriteria — Aanzienlijke marktaandeelen*
(EEG-Verdrag, art. 86)
4. *Mededinging — Machtspositie — Misbruik — Doelbewuste vertraging van verlening van dwanglicentie op octrooi aan concurrent*
(EEG-Verdrag, art. 86)
5. *Mededinging — Machtspositie — Misbruik — Koppeling van produkten — Uitoefening van druk op onafhankelijke distributeurs — Weigering garantie na te komen wanneer in verhandelde werktuigen toebehoren van andere fabrikant wordt gebruikt*
(EEG-Verdrag, art. 86)

6. *Mededinging — Machtspositie — Misbruik — Onderneming die activiteiten van concurrenten belemmert op markt voor produkten bestemd voor gebruik met door haar vervaardigd werktuig — Geen mogelijkheid van rechtvaardiging met beroep op gevaarlijke karakter of inferieure kwaliteit van produkten van concurrenten (EEG-Verdrag, art. 86)*
7. *Mededinging — Geldboeten — Bedrag — Vaststelling — In aanmerking genomen omzet (Verordening nr. 17 van de Raad, art. 15, lid 2)*

1. Noch artikel 19 van verordening nr. 17, noch artikel 2, lid 4, van verordening nr. 99/63/EEG, ook indien gelezen in samenhang met artikel 3, lid 1, van laatstgenoemde verordening, kan aldus worden uitgelegd, dat het de betrokken onderneming verplicht om in het kader van de administratieve procedure in het communautaire mededingingsrecht te reageren op de door de Commissie tot haar gerichte mededeling van punten van bezwaar. Geen van beide verordeningen noch enig algemeen beginsel van gemeenschapsrecht verplicht de betrokken ondernemingen immers tot iets anders dan de Commissie de feitelijke gegevens, in de vorm van inlichtingen of documenten, te verschaffen die zij hun krachtens artikel 11 van verordening nr. 17 heeft gevraagd. Een dergelijke verplichting zou, althans waar een wettelijke basis ontbreekt, ook moeilijk te verenigen zijn met het fundamentele gemeenschapsrechtelijke beginsel van de bescherming van het recht van verweer, omdat een onderneming die, om welke reden ook, niet heeft gereageerd op de mededeling van punten van bezwaar, daardoor voor moeilijkheden zou komen te staan wanneer zij een procedure voor de gemeenschapsrechter wil instellen.
2. Voor de definitie van de relevante markt in de zin van artikel 86 EEG-Verdrag moeten de kenmerken van de betrokken produkten worden beoordeeld, waardoor die produkten bijzonder geschikt zijn om in een onelastische behoefte te voorzien en slechts in geringe mate door andere produkten kunnen worden vervangen.
3. Kenmerkend voor de in artikel 86 EEG-Verdrag bedoelde machtspositie is de economische macht van een onderneming, die deze in staat stelt de instandhouding van een effectieve mededinging op de relevante markt te verhinderen en zich in belangrijke mate onafhankelijk van haar concurrenten, afnemers en uiteindelijk de consumenten te gedragen. Het bestaan van een machtspositie kan resulteren uit verscheidene factoren, die elk afzonderlijk niet per se beslissend hoeven te zijn. Van die factoren is het bezit van omvangrijke marktaandelen zeer significant, en aangenomen moet worden dat zeer aanzienlijke marktaandelen, uitzonderingsomstandigheden daargelaten, op zichzelf reeds het bewijs van een machtspositie leveren. Zulks is het geval bij een aandeel van 70 tot 80%.
4. Wanneer een onderneming de procedure voor het verlenen van een dwanglicentie aan een concurrent op een octrooi waarvan zij houdster is, onnodig traaint

door exorbitant hoge eisen te stellen met betrekking tot de haar toekomende vergoeding, levert dat misbruik van machtspositie op.

5. Een onderneming die weigert bepaalde produkten afzonderlijk te leveren, die druk uitoefent op onafhankelijke distributeurs om hen te bewegen haar eigen discriminerende praktijken over te nemen, en die weigert de garantie op de door haar verhandelde werktuigen na te komen in geval toebehoren van ander dan haar eigen fabrikaat wordt gebruikt, maakt zich schuldig aan misbruik van machtspositie.
6. Zolang een onderneming die een machtspositie bezit, in gevallen waarin de bescherming van haar rechten zulks vereist, de procedures kan inleiden waarin de

verschillende nationale wetgevingen inzake produktaansprakelijkheid of misleidende reclame voorzien, kan zij aan het beweerdelijk gevaarlijke karakter of de inferieure kwaliteit van produkten van haar concurrenten, bestemd om met een door haar vervaardigd en verhandeld werktuig te worden gebruikt, geen argument ontlennen ter rechtvaardiging van misbruik, daarin bestaande dat zij ter bescherming van haar marktpositie die produkten van de markt elimineert.

7. De omzet, bedoeld in artikel 15, lid 2, van verordening nr. 17, dat de criteria vastlegt voor het bepalen van de hoogte van de administratieve boete die kan worden opgelegd aan ondernemingen die inbreuk maken op de mededingingsregels, is de totale omzet van de onderneming.

ARREST VAN HET GERECHT (Tweede kamer)
12 december 1991*

In zaak T-30/89,

Hilti AG, gevestigd te Schaan, Liechtenstein, vertegenwoordigd door O. Axster, advocaat te Düsseldorf, en J. Pheasant, solicitor van het kantoor Lovell White Durrant, te Brussel, domicilie gekozen hebbende te Luxemburg ten kantore van M. Loesch, advocaat aldaar, Rue Zithe 8,

verzoekster,

* Procestaal: Engels.